

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 417/2024-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Martinom Olosom, advokátom, Karola Kašjaka 81/1, Rajecké Teplice, proti uzneseniu Okresného súdu Žilina sp. zn. 2NcKR 2/2022 z 13. februára 2024 a uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43CoKR/12/2024 z 2. mája 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. augusta 2024 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), svojho základného vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že uznesením okresného súdu sp. zn. 2NcKR 2/2022 z 13. februára 2024 bol zamietnutý návrh sťažovateľa na povolenie oddĺženia po zrušení vyhláseného konkurzu na majetok sťažovateľa v konkurznom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 3K 5/2014, ktorý bol tzv. starým konkurzom.

3. Proti uvedenému uzneseniu podal sťažovateľ odvolanie, na základe ktorého krajský súd uznesením sp. zn. 43CoKR/12/2024 z 2. mája 2024 uznesenie okresného súdu potvrdil ako vecne správne.

4. Napadnuté rozhodnutia sú podľa názoru sťažovateľa arbitrárne, v rozpore s obsahom spisu a najmä s účelom a podstatou zákonnej úpravy obsiahnutej v zákone č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze“). Ťažiskové závery konajúcich súdov nie sú odôvodnené ústavne konformným spôsobom a nemožno ich považovať za ústavne udržateľné.

5. Okresný súd, ako aj krajský súd opomenuli, že v zmysle nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 570/2016 pri rozhodovaní o oddlžení je hlavnou úlohou konajúceho súdu spravodlivo vyvažovať primárny účel oddlżenia (záujem na strane dlžníka – fyzickej osoby) a záujmy stále neuspokojených veriteľov.

6. Jediný dôvod na zamietnutie návrhu sťažovateľa na povolenie oddlżenia je uvedený výlučne v bodoch 18 a 19 odôvodnenia uznesenia okresného súdu a spočíva v neposkytnutí súčinnosti správcovi v primeranej lehote počas roku 2015, keď sťažovateľ na výzvu správcu z 30. septembra 2015 reagoval až podaním doručeným správcovi 29. februára 2016. Súd tak potrestal sťažovateľa zamietnutím návrhu na oddlžení s odstupom 9 rokov za oneskorené splnenie povinnosti z roku 2015, s čím sa krajský súd stotožnil v bode 49 odôvodnenia uznesenia krajského súdu.

7. Sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že jeho údajná včasná nesúčinnosť správcovi nemala žiaden reálny negatívny vplyv na mieru uspokojenia veriteľov (čo je esenciálnym účelom konkurzu a podstatou celého konkurzu), k čomu sa konajúce súdy nevyjadrili.

8. Súčasne komunikácia so sťažovateľom sa podľa konkurzného správcu zhoršila kvôli zmene adresy sťažovateľa, ktorú si podľa jeho názoru mohol správca pri vynaložení malého úsilia zabezpečiť sám. Obsiahle tvrdenia správcu sú v prevažnej časti podľa sťažovateľa neobjektívne a až aktivisticky zaujaté.

9. Sťažovateľ v ďalšom poukázal na súvisiace konkurzné konanie, ktoré trvalo neprimerane a zbytočne dlho (9 rokov). Správca a konkurzný súd konali zmätočne, nezákonne. Uvedený stav bol pre sťažovateľa objektívne neúnosný a šikanózný. Keďže išlo o tzv. starý konkurz, nemohol sa za daného stavu počas konkurzu ani oddlžiť, čo ho vystavovalo a vystavuje chronickým problémom zásadného charakteru (vplyv na rodinný život, nemožnosť nájsť si prácu).

10. Sťažovateľ zastáva názor, že podmienky na jeho oddlžení boli splnené. V neposlednom rade v tzv. nových konkurzoch podľa právnej úpravy účinnej od apríla 2017 je každý dlžník oddlžený *ex lege* ihneď a automaticky pri vyhlásení konkurzu. Je preto materiálne nespravodlivé a absolútne likvidačné, aby sťažovateľ nebol po 9-ročnom konkurze oddlžený.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) a porušenie vlastníckeho práva sťažovateľa (čl. 20 ods. 3 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu) uznesením okresného súdu o zamietnutí návrhu sťažovateľa na povolenie oddlżenia a potvrdzujúcim uznesením krajského súdu v odvolacom konaní, ktoré považuje

sťažovateľ za arbitrárne, neodôvodnené a ústavne neudržateľné rozhodnutia. Konajúce všeobecné sudy postupovali v danej veci formalisticky, bez riadneho posúdenia zisteného skutkového stavu.

II.1. K namietanému porušeniu označených práv uznesením okresného súdu:

12. Pokiaľ ide o namietané porušenie práv sťažovateľa napadnutým uznesením okresného súdu, ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity vyjadrený v čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal proti napadnutému uzneseniu okresného súdu odvolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd, čo vylučuje právomoc ústavného súdu na poskytnutie takejto ochrany.

13. Vzhľadom na princíp subsidiarity ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie

II.2. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces uznesením krajského súdu:

14. Ústavný súd uvádza, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (podobne aj IV. ÚS 43/04).

15. Ústavný súd teda skúmal, či sa krajský súd odchýlil od prípustného výkladu aplikovaných právnych noriem.

16. Inštitút oddĺženia bol zavedený do právneho poriadku zákonom o konkurze s účinnosťou od 1. januára 2006. Zákonodarca tak dlžníkom, ktorými sú fyzické osoby, poskytol možnosť, nie povinnosť, využiť tento inštitút a vstúpiť tak do režimu oddĺženia. Predpokladom vstupu fyzickej osoby do tohto štádia by malo byť úspešné absolvovanie konkurzu. Podľa § 166 ods. 1 a § 167 ods. 1 zákona o konkurze v znení účinnom do 28. februára 2017 mal dlžník, fyzická osoba, právo po zrušení konkurzu za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať sa na súde zbavenia svojich dlhov. Návrh na oddĺženie bol oprávnený podať dlžník, fyzická osoba, spolu s návrhom na vyhlásenie konkurzu, prípadne počas konkurzného konania až do zrušenia konkurzu. Oddĺžovacie konanie nie je súčasťou konkurzného konania, ide o samostatné konanie s vlastným predmetom konania i okruhom účastníkov konania. Konanie o oddĺžení fyzických osôb mohlo nasledovať až po konkurze, teda likvidácii majetkovej podstaty úpadcu a po splnení zákonom stanovených predpokladov.

17. Zásadná sťažostná námietka smeruje proti spôsobu uplatnenia jednej z legálnych podmienok na povolenie oddĺženia konajúcimi súdmi, a to podmienky plnenia si povinností sťažovateľom ako dlžníkom počas predchádzajúceho konkurzného konania, konkrétne povinnosti poskytnúť správcovi požadovanú súčinnosť vo forme a v lehote určenej správcom (§ 74 ods. 1 zákona o konkurze v znení účinnom do 28. februára 2017), ktorú sudy považovali za nesplnenú, a teda nosný dôvod na nevyhovenie návrhu sťažovateľa na povolenie oddĺženia.

18. Ústavný súd z napadnutých rozhodnutí zistil, že okresný súd pre rozpornosť tvrdení sťažovateľa a správcu nariadil vo veci pojednávanie (dvakrát odročené z dôvodov na strane sťažovateľa) a až následne na základe zistení vyplývajúcich z vykonaného dokazovania konštatoval (body 18 a 19 odôvodnenia), že sťažovateľ na opakovanú výzvu správcu reagoval po uplynutí viac ako 4 mesiacov bez uvedenia relevantných dôvodov, čím v predchádzajúcom konkurznom konaní porušil povinnosť poskytnúť správcovi súčinnosť riadne a včas, čoho dôsledkom bolo predĺženie konkurzného konania a oddialenie uspokojenia veriteľov. Okresný súd tiež zohľadnil, že sťažovateľ tesne po vyhlásení konkurzu bez vedomia správcu uzatvoril dohody o urovnaní týkajúce sa nehnuteľného majetku patriaceho do konkurznej podstaty, hoci v tom čase toto oprávnenie patrilo správcovi. Na uvedenom skutkovom základe a v súlade s § 206f ods. 4, § 167 ods. 2 a § 74 ods. 1 zákona o konkurze okresný súd rozhodol o zamietnutí návrhu sťažovateľa na povolenie oddĺženia.

19. Krajský súd na základe odvolania sťažovateľa uznesenie okresného súdu potvrdil, zohľadňujúc všetky aspekty konkrétneho prípadu. K podstatným odvolacím námietkam sa krajský súd vyjadril výstižne, jasne a zrozumiteľne, reagoval na sťažovateľom namietanú dĺžku lehoty na poskytnutie súčinnosti (body 38 až 40 odôvodnenia), ktorá bola zo strany sťažovateľa neprimerane prekročená; irelevantné dôvody oneskorenosti reagovania sťažovateľa na výzvu správcu (bod 42 odôvodnenia), námietku, že neposkytnutie súčinnosti nemalo reálny vplyv na uspokojenie veriteľov (body 44 a 45 odôvodnenia), sťažujúcu komunikáciu so správcom z dôvodu zmeny adresy sťažovateľa (body 46 a 48 odôvodnenia), ako aj argument sťažovateľa o neprimeranej dĺžke konkurzného konania (bod 49 odôvodnenia), ktoré nemalo vo vzťahu k posudzovaniu splnenia podmienok na oddĺženie sťažovateľa žiaden význam. Napokon odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodný aj argument sťažovateľa o prílišnom formalizme pri rozhodovaní v jeho veci (body 50 a 51 odôvodnenia) a podperne poukázal aj na konanie sťažovateľa po vyhlásení konkurzu pri uzatváraní dohôd o urovnaní v rozpore so zákonom (bod 52 odôvodnenia).

20. Z uvedeného vyplýva, že krajský súd posúdil dôvody na zamietnutie návrhu sťažovateľa v kontexte všetkých okolností veci, berúc do úvahy správanie sťažovateľa počas dotknutého konkurzného konania. Krajský súd poskytol sťažovateľovi relevantné odpovede (pozri bod 20 tohto uznesenia), ktoré považuje ústavný súd za dostatočné, jednoznačné, argumentačne konzistentné, rešpektujúce na vec dopadajúcu právnu úpravu v kontexte rozhodných skutočností. Výklad aplikovaných ustanovení zákona o konkurze nemožno považovať za formalistický, keďže zodpovedá zneniu a účelu týchto noriem.

21. Pokiaľ sťažovateľ poukazuje na závery v náleze ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 570/2016, ústavný súd konštatuje, že označené rozhodnutie vychádzalo z odlišných skutkových okolností veci a v rámci právneho posúdenia ústavný súd zohľadňoval predovšetkým okolnosti vzniku do konkurzu prihlásenej pohľadávky (trestný rozkaz) a tiež časové súvislosti paralelne prebiehajúceho trestného konania a konkurzného konania iniciovaného dlžníkom, ktorému chýbala poctivosť jeho zámeru uspokojiť veriteľov vrátane sťažovateľky.

22. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nestačí na prijatie záveru o zjavnej arbitrárnosti napadnutého uznesenia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom.

23. Zjavne neopodstatnenou je ústavná sťažnosť, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

24. K sťažovateľom namietanému porušeniu práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu je potrebné uviesť, že sťažovateľ namieta ich porušenie v spojení s namietaným porušením svojho základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces alebo v nadväznosti na toto porušenie. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nedošlo k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, je zjavné, že nemohlo dôjsť ani k porušeniu týchto sťažovateľom označených práv hmotného charakteru, a preto aj v tejto časti ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť ako neopodstatnenú.

25. Ústavný súd musí tiež skonštatovať, že ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorý je v konaní pred ústavným súdom kvalifikovane právne zastúpený, pôsobí vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu nedostatočne, pretože jej chýba relevantné odôvodnenie [§ 43 ods. 1 v spojení s § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde], čo predstavuje nedostatok zakladajúci dôvod na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku náležitostí ustanovených zákonom (podobne III. ÚS 26/2012, III. ÚS 241/2013, I. ÚS 291/2017, IV. ÚS 91/2018, IV. ÚS 343/2020). Z hľadiska predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti je podstatná najmä požiadavka vyplývajúca z § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde, a to požiadavka relevantnej ústavnoprávnej argumentácie namietaného porušenia práv, ako aj z § 45 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 tohto zákona neustanovuje inak. Argumentácia sťažovateľa založená len na jeho nesúhlase bez uvedenia relevantnej argumentácie o ústavnej neudržateľnosti napadnutého rozhodnutia (jednoduchá polemika na úrovni skutkových okolností a zákona) je opakovaním jeho odvolacej argumentácie a v zásade nepredstavuje argumentáciu spôsobilú na jej posúdenie ústavným súdom. Ústavný súd, uprednostňujúc materiálny prístup, napriek tomu rámcovo posúdil odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu.

26. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. augusta 2024

Libor Duľa
predseda senátu